

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODEL.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Olloyorova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeimedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQARISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliy Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI	699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	
XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI	728
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO'NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI.....	733
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	

TIJORAT BANKLARINING BIZNES EKOTIZIMI MUAMMO VA YECHIMLAR.....	742
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI YALPI HUDUDIIY MAHSULOT XAJMIGA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARNING TA'SIRI	749
Sultanov Anvar Abdullaevich	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QURILISH SANOATINING IQTISODIY HOLATI.....	754
Axmedova Sanobar Ikrom qizi, Davlatov Ahmadjon Anvarbek o'g'li	
DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIK LOYIHALARIDA VUJUDGA KELADIGAN RISKLARGA QARSHI UZOQ MUDDATLI IQTISODIY STRATEGIYALAR	760
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
MODERN MODELS OF SALES LOGISTICS IN THE SERVICE SECTOR: MARKETING ASPECT AND AREAS FOR IMPROVEMENT	764
Mamatkulova Shoir Djalolovna	
РОЛЬ ПЛАНИРОВАНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	769
Ахмедова Азиза Тохировна, Зайналов Ж.Р.	
ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА КАК ОСНОВА ФИНАНСОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ.....	774
Айматова Фарида Хуразовна	
XORIJIY MOLIVAVIY RESURLAR VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATINI TA'MINLASHDAGI O'RNI	778
Xomidova Kamola G'olib qizi	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA TO'LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH	783
Xattabov Murodulla Batirovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	788
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV-IJTIMOIIY MAS'ULIYAT HOLATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	795
Murotkosimov Shoxrux Abdisalimovich	
ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЯ ВАЛОВОГО ВНУТРЕННЕГО ПРОДУКТА УЗБЕКИСТАНА ЗА ПОСЛЕДНИЕ ГОДЫ.....	803
Ишонкулова Феруза Асатовна	
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	808
Sadinov Aziz Ziyadullayevich	

CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Sadinov Aziz Ziyadullayevich

Toshkent amaliy fanlar universiteti
“Kompyuter injiniringi” kafedrası mudiri
iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0387-7345>
E-mail: azizsadinov1909@gmail.com

Annotatsiya. Dunyo mamlakatlari qatori O'zbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyot jadal rivojlanib bormoqda. Axborot texnologiyalarining kundalik hayotimizga keng joriy etilishi natijasida aholi uchun ko'plab yangi imkoniyatlar yaratilmoqda. Jumladan, hozirgi kunda uydan chiqmagan holda turli oziq-ovqat mahsulotlari va tayyor taomlarga buyurtma berish hamda ularni manzilga tezkor yetkazib berish xizmatlaridan foydalanish imkoniyati mavjud.

Jamiyatda raqamli iqtisodiyotning izchil rivojlanishi ekologik jarayonlarda ham samarali natijalar bermoqda. Xususan, chiqindilar bilan bog'liq muammolarni zamonaviy yondashuvlar asosida hal etish, ikkilamchi resurslarni qayta ishlash orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish hamda ushbu jarayonlarni raqamlashtirish asosida boshqarish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va resurslardan oqilona foydalanish uchun muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: korxonalarda ishlab chiqarish, ikkilamchi resurslarni qayta ishlash, sanoat ishlab chiqarishini samarali tashkil etish, raqamli iqtisodiyot, raqamlashtirish.

Abstract. Like other countries of the world, the digital economy is steadily developing in the Republic of Uzbekistan. The widespread introduction of information technologies into daily life creates new opportunities for the population. In particular, today it is possible to order various food products and ready-made meals without leaving home and receive fast delivery services directly to the destination.

The consistent development of the digital economy also contributes to improving ecological processes. In particular, it enables the application of modern approaches to waste management, increases economic efficiency through the recycling of secondary resources, and supports the digitalization of these processes. This, in turn, serves as an important factor in ensuring sustainable economic growth and efficient resource utilization.

Key words: industrial production, secondary resource recycling, enterprise activity, digital economy, digitalization.

Аннотация. Как и во многих странах мира, в Республике Узбекистан последовательно развивается цифровая экономика. Широкое внедрение информационных технологий в повседневную жизнь создает новые возможности для населения. В частности, в настоящее время можно заказывать различные продукты питания и готовые блюда, не выходя из дома, и получать их с доставкой по месту назначения.

Развитие цифровой экономики также способствует повышению эффективности экологических процессов. Применение современных подходов к управлению отходами, переработка вторичных ресурсов и цифровизация этих процессов позволяют повысить экономическую эффективность и обеспечить рациональное использование ресурсов. Это является важным фактором обеспечения устойчивого экономического роста.

Ключевые слова: промышленное производство, переработка вторичных ресурсов, деятельность предприятий, цифровая экономика, цифровизация.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyotda iqtisodiy sof foyda olish va samaradorlikka erishish elektron tizimlarni amaliyotga joriy etish orqali ta'minlanadi. Jumladan, chiqindilarni saralash, olib chiqib ketish va qayta ishlanadigan chiqindilar hajmini aniqlash jarayonlarini raqamli tizim asosida tashkil etish aholi uchun qulaylik yaratadigan samarali mexanizm hisoblanadi. Chiqindi mahsulotlarni raqamlashtirilgan platforma orqali (kunlik, haftalik, oylik, yillik) hisobga olish ularning iqtisodiy samaradorligini va ekologik holatini yagona tizimda monitoring qilish imkonini beradi. Bu esa chiqindilarni saralash va qayta ishlash jarayonlarida vaqt tejallishini hamda boshqaruv samaradorligini oshirishni ta'minlaydi.

Hozirgi kunda mamlakatimiz aholisi iqtisodiyot tarmoqlarining transformatsiyasi, ishlab chiqarish va qayta ishlash jarayonlarining raqamlashtirilishi hamda sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi bilan bog'liq muhim rivojlanish bosqichini boshdan kechirmoqda. 2025-yilga kelib jahon iqtisodiyotining sezilarli qismi raqamli sektor hissasiga to'g'ri kelishi prognoz qilinayotgan sharoitda yangi iqtisodiyotni rivojlantirish zarurati yanada ortmoqda. Bu esa, o'z navbatida, vaqt va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash imkonini yaratadi.

Internet texnologiyalari orqali chiqindilarni yig'ish punktlarini elektron chiqlar yordamida boshqarish, chiqindilar bilan bog'liq jarayonlarni nazorat qilish va ularni qayta ishlash tizimiga yo'naltirish imkoniyati yaratilmoqda. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar boshqa turdagi xizmatlarni ham keng rivojlantirish imkonini bermoqda. Jumladan, tushlikka onlayn buyurtma berish, mobil ilova orqali transport xizmatlaridan foydalanish, masofadan turib moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish, transchegaraviy biznes hamkorlikni yo'lga qo'yish, elektron tijorat platformalarida faoliyat yuritish va masofaviy ish faoliyatini tashkil etish imkoniyatlari kengaymoqda.

Raqamli iqtisodiyot — bu raqamli texnologiyalarga asoslangan, elektron biznes, elektron tijorat, ishlab chiqarish va qayta ishlash jarayonlari bilan uzviy bog'langan, raqamli tovar va xizmatlarni yaratish hamda taqdim etishga qaratilgan iqtisodiy faoliyatdir. Bunda iqtisodiy operatsiyalar, xizmatlar va tovarlar uchun hisob-kitoblar asosan elektron to'lov tizimlari orqali amalga oshiriladi. Raqamli iqtisodiyot konsepsiyasi axborot va ma'lumotlarni asosiy iqtisodiy resurs sifatida shakllantirishga asoslanadi.

Raqamli iqtisodiyot alohida faoliyat turi bo'libgina qolmay, balki sanoat korxonalari, xizmat ko'rsatish sohasi va biznes jarayonlarida axborot texnologiyalaridan keng foydalanishni anglatadi. Agar an'anaviy iqtisodiyotda moddiy resurslar asosiy omil hisoblangan bo'lsa, raqamli iqtisodiyotda asosiy resurs sifatida axborot va ma'lumotlar maydonga chiqadi. Raqamli iqtisodiyot sanoat korxonalarining ish samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish hajmini ko'paytirish, boshqaruv shaffofligini ta'minlash va mahsulot tannarxini kamaytirish imkonini beradi.

Nufuzli xalqaro tashkilotlar tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar natijalariga ko'ra, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi yalpi ichki mahsulot hajmining sezilarli darajada oshishiga, iqtisodiy jarayonlarning shaffofligini ta'minlashga va iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda ularning iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalari bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, ushbu yo'nalishda A.N. Aripov, S.S. G'ulomov, B.A. Begalov, A. Abdugaffarov, B. Berkinov, R.A. Dadabayeva, D.M. Rasulev, A.T. Kenjabayev, A.M. Abduvoxidov, I.Ye. Jukovskaya, O.Q. Rixsimboyev, T.P. Jiemuratov, A.Sh. Kudaybergenov, T.S. Qo'chkarov, D.R. Mamasoatov, M.M. Maxammadiyev, A.B. Bobojonov, A.Z. Sadinov, O.S. Umarov, Sh.G'. Odilov, M.K. Abdullayev hamda B.R. Vafoyevlarning ilmiy ishlari alohida ilmiy ahamiyatga ega.

Mazkur olimlar o'z tadqiqotlarida raqamli iqtisodiyotni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiyot tarmoqlariga ta'siri, raqamli infratuzilmani rivojlantirish mexanizmlari, elektron biznes va elektron tijoratni joriy etishning iqtisodiy samaradorligi hamda ishlab chiqarish jarayonlarini raqamlashtirish orqali resurslardan samarali foydalanish masalalarini keng yoritib berganlar.

Shuningdek, ularning ilmiy izlanishlarida raqamli texnologiyalar asosida boshqaruv tizimini takomillashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, innovatsion rivojlanishni ta'minlash, raqamli platformalarni joriy etish hamda iqtisodiyot tarmoqlarining barqaror rivojlanishida axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati chuqur asoslab berilgan. Ushbu tadqiqotlar natijalari raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslarini takomillashtirishda muhim ilmiy manba bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Chiqindilarni yig'ish tizimi, ularni utilizatsiya qilish va qayta ishlash jarayonlari umumiy chiqindi boshqaruvi xarajatlarning muhim qismini tashkil etadi hamda yuqori darajada mehnat talab qiluvchi jarayon hisoblanadi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda, xususan, Yevropa davlatlari va AQSHda chiqindilarni yig'ish, tashish, utilizatsiya qilish va qayta ishlash tizimlari mazkur sohadagi umumiy operatsion xarajatlarning salmoqli ulushini egallaydi.

Jumladan, Yevropa mamlakatlarida o'tkazilgan amaliy tadqiqotlar natijalariga ko'ra, uy xo'jaliklaridan qog'oz va qadoqlash chiqindilarini yig'ish bilan bog'liq operatsion xarajatlar umumiy xarajatlarning 40 foizdan 65 foizgacha qismini tashkil etishi aniqlangan. Bu esa chiqindilarni yig'ish jarayonini optimallashtirish va uning samaradorligini oshirish muhim ilmiy va amaliy vazifa ekanligini ko'rsatadi.

Mazkur tadqiqot metodologiyasi chiqindilarni yig'ish va qayta ishlash tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlarini tahlil qilishga asoslanadi. Xususan, logistika jarayonlarini raqamlashtirish orqali xodimlar faoliyatini muvofiqlashtirish, transport vositalaridan samarali foydalanish, yig'ish marshrutlarini optimallashtirish hamda chiqindilarni tashish jarayonlarini samarali rejalashtirish imkoniyatlari o'rganildi.

Raqamli texnologiyalar ushbu jarayonlarda barcha zarur ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash, tahlil qilish va optimallashtirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, raqamli platformalar orqali ma'lumotlarni tezkor izlash, ularni tizimlashtirish va real vaqt rejimida monitoring qilish imkoniyati yaratiladi. Bu esa chiqindilarni yig'ish jarayonining samaradorligini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Ma'lumotlarni tezkor izlash va ularni tegishli kontekstda tahlil qilish imkoniyati logistika operatorlari va dispetcherlar faoliyatining samaradorligini oshiradi, transport vositalari harakatini muvofiqlashtirishni yaxshilaydi hamda chiqindilarni yig'ish va tashish jarayonlarining umumiy samaradorligini oshirishga imkon yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat tomonidan fuqarolarga elektron xizmatlar ko'rsatish va elektron mahsulotlarni taklif etish raqamli iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mamlakatimizda ushbu yo'nalishni keng rivojlantirish davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshirish, ochiqlik va shaffoflikni kuchaytirish hamda boshqaruv jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qilmoqda. Raqamli ma'lumotlar muhim iqtisodiy resurs sifatida qaralib, ular tahlil qilinib, boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayoniga integratsiya etilgandagina yuqori iqtisodiy samara keltiradi. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida raqamli platformalarni yaratish, katta hajmdagi ma'lumotlarni boshqarish va ulardan iqtisodiy qiymat yaratish mexanizmlarini shakllantirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Bu esa qiymat yaratish, uni boshqarish, taqsimlash va samarali foydalanish jarayonlarini chuqur o'rganishni talab etadi.

Hozirgi kunda kichik va o'rta korxonalar ham raqamli texnologiyalar yordamida nisbatan kam xarajat bilan yuqori iqtisodiy natijalarga erishish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Xususan, "raqamli korxonalar" faoliyatida bulutli texnologiyalar asosida shakllangan masofaviy ishchi guruhlar samarali faoliyat yuritmoqda. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik subyektlarining raqamli texnologiyalardan foydalanishi ularning raqobatbardoshligini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda. Shu sababli rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda yetakchi kompaniyalar bulutli xizmatlardan keng foydalanmoqda. Bulutli texnologiyalarni rivojlantirish esa o'z navbatida milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mamlakatimizda raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish, iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash, moliya-bank tizimi, qishloq xo'jaligi va boshqa muhim sohalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashga erishilmoqda. Shu maqsadda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni qabul qilinib, iqtisodiyot tarmoqlari va hududlarni raqamlashtirish, davlat axborot tizimlarini rivojlantirish va elektron xizmatlarni keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimiz iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlarning asosiy omillaridan biri raqamli transformatsiya jarayoni hisoblanadi. Ushbu jarayon biznes strategiyasi va biznes jarayonlarini takomillashtirish, iqtisodiy subyektlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash, ish jarayonlarini soddalashtirish hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Raqamli transformatsiya natijasida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarining rentabelligi oshib, resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlari kengaymoqda.

Xususan, narsalar interneti (IoT) texnologiyalarini joriy etish ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, uskunalardan foydalanish samaradorligini oshirish va texnik xizmat ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish imkonini bermokda. Zamonaviy IT-tizimlarni joriy etish orqali uskunalarining texnik holatini doimiy monitoring qilish, profilaktik xizmat ko'rsatishni tashkil etish hamda favqulodda nosozliklar sonini kamaytirish imkoniyati yaratilmoqda. Bu esa ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bilan bir qatorda korxonalar xarajatlarini optimallashtirishga xizmat qiladi.

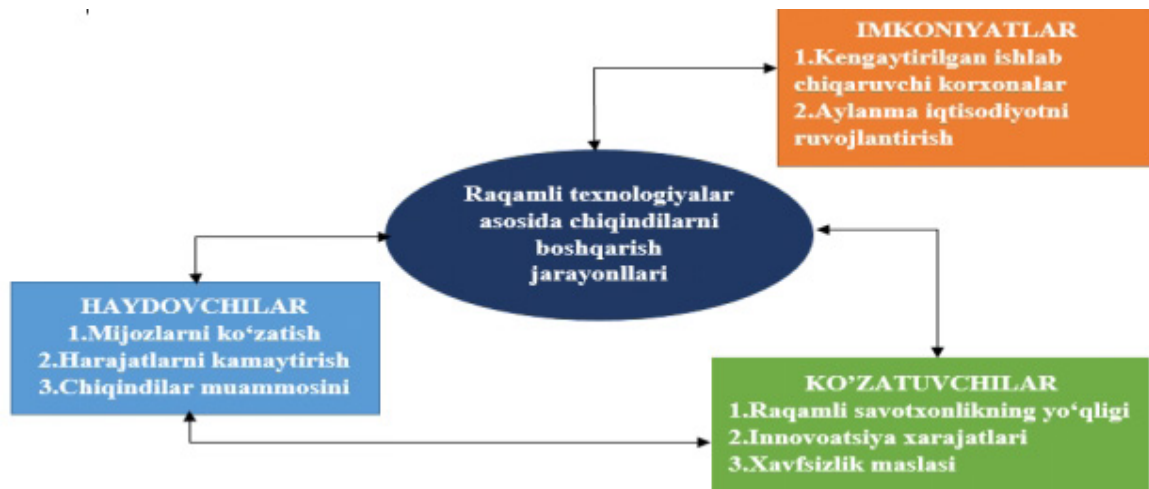

Iqtisodiyotning real sektorini raqamlashtirish ishlab chiqaruvchilar uchun sanoatni modernizatsiya qilish, mahsulot sifatini oshirish va aholining ehtiyojlarini to'liqroq qondirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar chiqindilarni boshqarish, ularni qayta ishlash va ikkilamchi resurslardan samarali foydalanish jarayonlarini takomillashtirishda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Iqtisodiy jarayonlarni samarali boshqarish maqsadida raqamli texnologiyalar asosida quyidagi yo'nalishlarni rivojlantirish muhim hisoblanadi:

- chiqindilarni saralash va qayta ishlash jarayonlarini raqamlashtirish;
- korxonalarning ishlab chiqarish hajmlarini raqamli monitoring qilish;
- ikkilamchi xom ashyo resurslarini qayta ishlashga yo'naltirilgan transport qatnovini optimallashtirish;
- transport vositalari orqali chiqindi resurslarini tashish jarayonlarini raqamli tizim asosida boshqarish;
- chiqindilarni qayta ishlash jarayonlarini raqamlashtirish mexanizmlarini joriy etish (1-rasm).

Mazkur yo'nalishlarning amaliyotga joriy etilishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish, ekologik barqarorlikni ta'minlash hamda raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi.

1-rasm. Chiqindilarni qayta ishlash jarayonlarini boshqarishning raqamlashtirish mexanizimi¹

Hozirgi kundagi umumiy holatni hisobga olganda, qaysi soha bo'lishidan qat'i nazar, axborotni saqlash yoki uzatish bilan bog'liq deyarli barcha qog'ozga asoslangan jarayonlar raqamlashtirish jarayonining faol ta'siri ostida rivojlanmoqda. Chiqindilarni boshqarish va qayta ishlash sohasida ham ushbu jarayonlar izchil joriy etilmoqda. Jumladan, hisob-kitoblar, buxgalteriya hisobi, nazorat, buyurtmalarni qayta ishlash, hujjat aylanishi, subpudratchilar faoliyatini boshqarish hamda boshqa ko'plab operatsion jarayonlar bosqichma-bosqich raqamli shaklga o'tkazilmoqda.

Raqamlashtirishning afzalliklari aniq namoyon bo'lmoqda, xususan, xarajatlarning qisqarishi, ma'lumotlarni ishonchli saqlash imkoniyatining kengayishi, ma'lumotlarni tezkor qidirish va uzatish imkoniyatining yaxshilanishi hamda ma'lumotlardan takroriy foydalanishda xatoliklarning kamayishi kuzatilmoqda. Ushbu vazifalarni samarali amalga oshirish uchun turli darajadagi dasturiy yechimlar ishlab chiqilgan va amaliyotda keng qo'llanilmoqda.

Bugungi kunda alohida funksiyalar uchun mo'ljallangan maxsus dasturiy ta'minotlar bilan bir qatorda, butun jarayonlarni kompleks ravishda boshqarishga mo'ljallangan integratsiyalashgan dasturiy paketlar ham mavjud. Shu bilan birga, turli dasturiy yechimlar o'rtasidagi interfeyslar va ularning o'zaro mosligini ta'minlash masalasi muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur yo'nalishda sezilarli yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, ayrim jarayonlarni yanada takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, chiqindilarni boshqarish jarayonlarini raqamlashtirish samarali natijalar bermoqda. Jumladan, Germaniyada xavfli va zararli chiqindilarni utilizatsiya qilishni nazorat qilish maqsadida elektron hujjatlashtirish tizimi joriy etilgan. Ushbu tizim orqali chiqindilar bilan bog'liq barcha bosqichlar elektron shaklda rasmiylashtiriladi va nazorat qilinadi. Jarayonda ishtirok etuvchi tomonlar, ya'ni davlat organlari, utilizatsiya kompaniyalari, yig'uvchilar, tashuvchilar va ishlab chiqaruvchilar o'zaro elektron platformalar orqali ma'lumot almashadi. Elektron registrlarni yuritish va elektron imzodan foydalanish majburiy tartibda amalga oshiriladi, bu esa jarayonlarning shaffofligi va ishonchlilikini ta'minlaydi.

Raqamli texnologiyalar hozirgi kunda Yevropa mamlakatlarida chiqindilarni boshqarish tizimini rivojlantirishning muhim vositasiga aylangan. Xususan, chiqindilarni yig'ish, tashish, saralash va qayta ishlash

¹ Muallif ishlanmasi

jarayonlarini raqamlashtirish orqali resurslardan samarali foydalanish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga erishilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli texnologiyalar asosida chiqindilarni qayta ishlash va ishlab chiqarish tizimi faoliyatida mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish, uning iqtisodiy hamda texnik-texnologik elementlarini zamonaviy talablar asosida takomillashtirish va optimallashtirish zaruriyatini yuzaga keltiradi. Bu esa mazkur yo'nalishda fundamental va amaliy tadqiqotlarni kengaytirishni taqozo etadi. Qayta ishlash va undan samarali foydalanish jarayonlarida korxonalar faoliyati samaradorligini oshirish, ularning raqobatbardoshligini mustahkamlash hamda barqaror rivojlanish uchun zarur iqtisodiy asoslarni shakllantirish imkonini beradi.

Buning uchun korxonalar faoliyatida korporativ strategiyani qo'llab-quvvatlovchi, raqamli texnologiyalar asosida ishlab chiqilgan boshqaruv tizimini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan korxonaning raqamli boshqaruv tizimi keyinchalik amalga oshiriladigan tashkiliy-iqtisodiy qarorlar va amaliy yechimlarni belgilaydi, ya'ni zarur sifatga ega mahsulotni talab etilgan hajmda, aniq iste'molchiga, minimal xarajatlar asosida, belgilangan muddatda va kerakli hududga yetkazib berishni ta'minlash imkonini yaratadi.

O'tkazilgan hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, dissertatsiyada ko'rib chiqilgan misollarda moddiy resurslar oqimining taqsimoti tizimli yondashuv asosida amalga oshirilganda, ularning samaradorligini oshirish va boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Bu esa raqamli texnologiyalar yordamida logistika va resurslar harakatini yanada aniq rejalashtirish va boshqarish imkonini beradi. Shu bilan birga, yuk jo'natuvchi va qabul qiluvchi punktlar faoliyatini raqamli platformalar orqali muvofiqlashtirish chiqindilarni boshqarish tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur holat chiqindilarni boshqarishning hududiy tizimlari va xizmat ko'rsatish jarayonlarini yanada takomillashtirish, ularning samaradorligini oshirish hamda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni optimallashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Qayta ishlash tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishda texnik-texnologik vositalarning moslashuvchanligi va integratsiyalashuvi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayon texnologik tizimlarning funksional-konstruktiv sxemalarini samarali rejalashtirish orqali amalga oshiriladi. Bunday yondashuv texnik vositalarning o'zaro muvofiqligini ta'minlash, moddiy oqimlarni samarali boshqarish hamda tizimning tashkiliy-iqtisodiy barqarorligini mustahkamlash imkonini beradi.

Zarur texnik vositalarni tanlash va joriy etishda ularning konstruktiv yechimlari, boshqa texnologik elementlar bilan integratsiyasi hamda raqamli texnologiyalar asosida optimallashtirilishi alohida ahamiyat kasb etadi. Bu esa chiqindilarni qayta ishlash jarayonlarining samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishga xizmat qiladi.

Chiqindilarni raqamli texnologiyalar asosida qayta ishlash jarayonlarini boshqarishning samarali tizimini yaratish tegishli nazariy va amaliy ishlanmalarni ishlab chiqishni talab etadi. Bunda boshqaruvning zamonaviy usullari, vositalari va mexanizmlari bilan bir qatorda, raqamli texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan innovatsion elementlarni ham keng qo'llash muhim hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish va boshqaruv jarayonlarini samarali tashkil etish korxonalar raqobatbardoshligini oshirish, ularning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlash hamda iqtisodiy samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Shu munosabat bilan, raqamli boshqaruv sohasida ilg'or xorijiy tajribalarni milliy iqtisodiyot xususiyatlariga moslashtirgan holda joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Chiqindilarni qayta ishlash tizimining zamonaviy rivojlanish bosqichida yirik korxonalarda ilmiy tadqiqot va ishlab chiqarish jarayonlarini integratsiyalash asosida ilmiy-texnik majmualarni shakllantirish tendensiyasi kuzatilmoqda. Bu esa "fan – ishlab chiqarish" integratsiyasini kuchaytirish, innovatsiyalarni tezkor joriy etish hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sadinov A.Z. Chiqindi mahsulotlarni qayta ishlashda AKT yordamida innovatsion rivojlanish samaradorligini oshirish // Academic Research in Educational Sciences. – 2020. – Volume 1, Issue 3. – B. 97–101. ISSN: 2181-1385. – www.ares.uz
2. Sadinov A.Z. Chiqindi mahsulotlarini qayta ishlash jarayonlarini AKT yordamida takomillashtirish // "Agrar tarmoqda innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Samarqand, 25–26 mart 2021.
3. Sadinov A.Z. Methods of automation and management of waste recycling in the digital economy // "Moliya-kredit tizimining iqtisodiyotning real sektori bilan o'zaro munosabatlarini institutsional rivojlantirish" mavzusidagi XIII xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. – 2021. – B. 92–96.
4. Sadinov A.Z. Methods of automation and management of waste recycling in the digital economy // Obrazovaniye i nauka v XXI veke. – 2021. – №20 (Tom 4). – B. 563–569.

5. Sherquziyev M., Mirzaliyev S.M., Sadinov A.Z. Sun'iy intellekt yordamida ekologik muammolarni hal qilish va iqtisodiy samaradorligini oshirish // "Iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasida sun'iy intellektni rivojlantirishning asosiy tendensiyalari" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Toshkent moliya instituti, 25 mart 2022. – B. 96–99.
6. Sadinov A.Z. Theoretical foundations of waste management // "Nauchnye issledovaniya i innovatsii v industrii 4.0" mavzusidagi respublika ilmiy-texnik konferensiya materiallari. – Toshkent, 13–15 mart 2022. – B. 226–236.
7. Sadinov A.Z. Improving waste recycling in Uzbekistan using digital technologies // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar elektron jurnali. – 2022. – Maxsus son (2), 9 noyabr.
8. Sadinov A.Z. O'zbekiston Respublikasida chiqindi mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsion texnologiyalarning o'rni // "O'zbekistonning bugungi taraqqiyot tamoyillari va rivojlanish istiqbollari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. – 2021. – B. 119–121.
9. Sadinov A., Rajabov Sh. Utilizing digital technologies for waste management // E3S Web of Conferences. – 2023. – Vol. 381, 01096. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202338101096>
10. Sadinov A., Rajabov Sh., SamiYeva M. Improving waste recycling in Uzbekistan using digital technologies // E3S Web of Conferences. – 2023. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345205023>
11. Abdullayev M.K., Sadinov A.Z. Raqamli texnologiyalar asosida chiqindi mahsulotlarni qayta ishlash jarayonlari // "Mintaqaviy iqtisodiyotning zamonaviy muammolari: tajriba, tendensiyalar va istiqbollar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – 28 oktabr 2023.
12. Sherquziyev M., Sadinov A.Z. Chiqindi mahsulotlarini qayta ishlashni optimallashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning uslubiy jihatlari // "Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining tutgan o'rni" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Toshkent, 23 noyabr 2023.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
